

Izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne.

Uredništvo in upravništvo
»Zarje«

v Ljubljani, Breg števec. 12.

Sprejemajo se le frankirani dopisi. Rokopisi se ne vračajo.

ZARJA

Socialistično glasilo.

Posamna številka stane 1.25 D.

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom 5 Din mesečno
Za Nemčijo 6 Din; za drugo inozemstvo in Ameriko 7 Din.

Reklamacije so poštne proste.

== Oglasi po dogovoru. ==

Proletarci vseh dežel,
združite se!

V Ljubljani, v soboto, 10. novembra 1923.

Ne demagogija, resno delo
vodi k zmagi!

Nova orijentacija?

Demokratski stranki ni uspelo, da bi si tvorila z radikali koalicijo in soodločevala v vladi. Radikali so odklonili vsakršno zvezo z demokracijo, potisnili jih v opozicijo, dobro vedo, da mora moč demokratske stranke prenehati tisti trenutek, ko stopijo iz vlade in ne morejo več zlorabljati svoje pozicije v vladi v strankarske svrhe.

Demokratska stranka svoje moči in vpliva ni gradila na idejno moč strankinih pripadnikov. Banke in bančne skupine so demokratsko politiko financirale, uradništvo in obrtništvo pa je nasledilo lepim a neiskrenim demokratskim obljubam. Uradništvo je smatralo, da je demokratska stranka prava njihova zastopnica, obrtništvo je upalo, da bo demokratska stranka zmanjšala bremena, ki tlačijo danes obrtniški stan. Banke pa so podpirale demokratsko stranko, ker so imele od njene politike brezmejne dobičke. Samo en primer! Slavenska banka je postala pri Trboveljski premogokopni družbi odločujoči faktor tisti trenutek, ko je demokratska stranka po svojih predstavnikih v vladi izvedla nacionalizacijo Trboveljske družbe. Kaj čuda, če je banka materialno, to je z denarjem prispevala, da se demokratska stranka vzdrži na površju, da vpliv v javnem življenju še poveča, seveda vse to: da koristi banki, ne pa uradništvu, obrtništvu, ki so kandidate demokratske stranke volili. Sedaj pa je vpliv demokratske stranke v vladi enak ničli in bankam, ki so prej delale s pomočjo demokratske stranke na račun delavnega ljudstva dobičke, so usahnili vsi taki viri. Za te banke je bila dana sedaj dvojna pot: 1. pretrgati vezi z demokratsko stranko, pa se udinjati radikalom ali pa 2. dati na razpolago sredstva, da demokratska stranka z denarjem doseže zopet moč, če je z idejo doseči ne more. Prvo pot so demokratskim

bankam zaprle že druge banke. Vsaj smo čitali napade na Jadransko banko itd., to pač vsled tega, ker je sedaj Jadranska banka radikalom to, kar je bila Slavenska demokratom. Zato mora Slavenska še in še skrbeti za zadostno financiranje demokratskega tiska, strankinega aparata, upajoč, da bodo demokrati zopet prišli do vpliva, stopili v vlado in se oddolžili svojemu finančniku, Slavenski banki.

Ta vpliv pa more doseči demokratska stranka le potom volilcev. Kolikor kroglic bodo demokrati dobili pri volitvah, toliko bodo veljali v parlamentu in v vladi. — Uradništvo, obrtništvo pa jim ni ostalo zvesto. Vsaj so spoznali vso neiskrenost demokratske politike, vsaj so videli, da je bila politika demokratske stranke politika Slavenske banke. Deveta briga so jim bili interesi uradništva in obrtništva. Zato je demokratska stranka kljub izdatnim bančnim podporam danes brez pomena in sedaj so začeli ugibati, kje naj iščejo demokrati opore, da se bodo zopet mogli uveljaviti v politiki.

Kakor je posneti iz Jutra, upajo demokrati, da jim bo tokrat pomagalo delavstvo zopet na konca. V politični tečaj so vabili delavce, delavcem pišejo v Jutru uvodnike, vse zato, da bodo delavci videli, da jim bodo nebesa na zemlji, če bodo demokrati mogli v vlado, da zastopajo bančne interese.

Delavstvo pa je politično dovelj izobraženo. Ono pozna politiko demokratske stranke. Vsaj so še nezačelnjene, skeleče rane, ki jih je vsakala proletarijatu Trboveljska družba, ki vsaj posredno plačuje Jutrove uvodnike. Zato bo ostalo vabilo demokratske stranke v delavskih vrstah brez odneva in brez uspeha bodo ostali denarji, ki jih v ta namen žrtvuje Slavenska banka.

Socialno skrbstvo

sedanje večine ljubljanskega občinskega sveta.

(Konec.)

Te vidike je upoštevala že sedaj izvršena organizacija socialnega skrbstva, ki bo pa seveda do konca izvršena šele s splošno reorganizacijo sedanje uprave ljubljanskega magistrata.

Kakor je bilo že razvidno iz zadnjic objavljenega „Pravilnika socialno politične uprave mestne občine ljubljanske“, je razdeljen sedaj ljubljanski mestni socialno politični urad na:

1. ubožni oddelek;
2. mladinski oddelek;
3. delavski oddelek;
4. stanovanjski oddelek;
5. pravovarstveni in posredovalni oddelek.

Od navedenih oddelkov so srednji trije sploh novi, ki so jih tirjali na eni strani novi državni zakoni, na drugi strani pa kruta potreba vsakdanjega življenja, dočim sta tvorila prvi in zadnji oddelek do nedavnega časa samostojna referata, a z delokrogom, ki je jasno dokumentiral socialno analfabetstvo dosedanji gospodarjev ljubljanskega magistrata. Naravnost neverjetno je n. pr. da mestnih ubožnic ni upravljal ubožni oddelek, kamor bi ga pridelal vsak upravni abecedar, temveč mestno — knjigovodstvo. Tež anarhiji je sedaj napravil konec novi pravilnik, ki je zbral doslej povsod okrog raztresene urade, referate in oddelke v eno organizacijsko celoto, kar bo šele omogočevalo njihovo smoteno upravo. Sedanja večina ljubljanskega občinskega sveta z novim pravilnikom torej ni le začrtala delokroga socialno političnemu uradu in s tem storila važnega koraka naprej v doslej docela zanemarjenem socialnem skrbstvu mestne občine, temveč izvršila tudi že prvi korak k reorganizaciji dosedanje predpotopne mestne uprave.

Po tem pravilniku:

1. ubožni oddelek upravlja mestne ubožne zavode in ustanove ter vo-

di podpiranje ubogih in njihovo evidenco;

2. mladinski oddelek izvršuje določila zakona o zaščiti dece, skrbi za poklicno varuštvo in rejo otrok in vodi mestne mladinske institucije (zlasti dnevna zavetišča);

3. delavski oddelek skrbi za zaščito dela, organizira prehranjevališča, vodi vse posle zavarovanja mestnih uslužbencev in izvršuje predpise njihovega službenega reda;

4. stanovanjski oddelek izvršuje stanovanjsko nadzorstvo, organizira stavbni kredit in družinske vrtiče;

5. pravovarstveni oddelek pa končno vodi po zakonu predpisano posredovanje in daje pravne nasvete najpotrebnejšim slojem.

Kakor je razvidno že iz tega, pravilnik ni le uredil socialnega skrbstva, temveč v smislu najprimitivnejših zahtev moderne socialne politike tudi izdatno razširil dosedanji delokrog posameznih panog. Že v smislu te ureditve je n. pr. sedaj odpadla potreba po posebnem stanovanjsko gradbenem odseku občinskega sveta.

Roko v roki s to reorganizacijo je delal tudi finančni odsek, ki je že v sedanji polletni proračun vstavil v smislu razširjenega delokroga pravne postavke za posamezne panoge, tako n. pr. za brezposelne, za zaščito dece itd. Prepričani smo pa, da bo novi proračun te postavke še bolj izdelal, kakor smo nasvetovali zgoraj (glej zadnjo številko „Zarje“).

Nedvomno je, da bo imel novi socialno politični urad dela čez glavo, preden bo izvedel in uredil naloge, začrtane mu z novim pravilnikom in preden bo mestno socialno skrbstvo funkcioniralo tako, kakor bi moralo že pred leti in leti, če bi imeli dosedanji magistratni gospodarji vsaj nekoliko smisla in razumevanja za najvažnejše potrebe ogromne večine ljubljanskega prebivalstva.

LISTEK.

Načela komunizma.

1. Kaj je komunizem?

Komunizem je nauk o pogojih osvoboditve proletarijata.

2. Kaj je proletarijat?

Proletarijat je družabni razred, ki se preživlja edino in izključno le s prodajo dela in ne z dobičkom kakršnegakoli kapitala, čegar dobrobit in trpeljenje, življenje in smrt, kakor tudi obstoj zavisi le od povpraševanja po delu, torej od izpremembe dobrih in slabih časov, nestalnosti nebrzdane konkurence. Proletarijat ali razred proletarcev je z eno besedo delovni razred devetnajstega stoletja. (Pa tudi sedanjosti.)

3. Torej ni bilo vedno proletarcev?

Ne. Ubogi in delovni razredi so bili vedno; tudi so bili delovni razredi večinoma revni. Toda ubogih delavcev, ki bi živeli v gori navedenih okoliščinah, torej proletarcev ni vedno bilo, kakor tudi ni bila vedno konkurenca prosta in nebrzdana.

4. Kako je nastal proletarijat?

Proletarijat je nastal potom industrijske revolucije, ki je začela v zadnji polovici prejšnjega (18.) stoletja in ta se je od tedaj ponovila v vseh civiliziranih državah sveta. Industrijsko revolucijo je povzročil izum parnega stroja, različnih predilnih strojev, mehaničnega kolo vrata, in cele vrste drugih mehaničnih priprav. Stroji, ki so bili zelo dragi, in so si jih mogli nabaviti le veliki kapitalisti, so izpremenili dosedanji način produkcije in so izpodrinili dosedanje delavce, ker so stroji delali cenejše in boljše, kakor so to mogli delati s svojimi pripravami delavci. Ti stroji so izročili industrijo na ta način povsem v roke kapitalistov in lastnina, ki jo je imel delavec je izgubila svojo vrednost, tako, da so dobili kapitalisti kmalu vse v svoje roke in ni delavcem ostalo ničesar. S tem je bil uveden v oblačilni stroki fabriški sistem. Ko pa se je uvedel v eni stroki fabriški sistem, se je uporabil zelo kmalu tudi na vse ostale industrijske stroke, predvsem na tiskarsko, lončarsko in kovinsko. Delo se je delilo vedno bolj na posamezne delavce, tako, da je delavec, ki je izdelal preje ves izdelek, izdelal sedaj le gotov del izdelka. Delitev dela je omogočila, da se je produkcija pospešila in poceni-

la. Delitev dela je reducirala delavčevo delo na priprost, mehaničen ročni prijem, kar je pa lahko še boljše opravljal stroj. Na ta način je vse te industrijske stroke prevladala parna sila, mašinerija in fabriški sistem, kakor je to bilo v tkalni in predilni stroki. Obenem pa so prešle v roke velikih kapitalistov in delavci so izgubili tudi tukaj zadnji ostanek svoje samostojnosti. Polagoma so prešla poleg manufakture tudi rokodelstva v fabriški sistem, ker so tudi tukaj veliki kapitalisti izpodrinili mojstre s tem, da so napravili velike delavnice, razdelili delo in zmanjšali stroške. Dosegli so, da sedaj vse stroke tovarniško obratujejo in je velika industrija nadomestila manufakturno in rokodelstvo. Dosedanji srednji stan, predvsem majhni obrtniki so polagoma izginili, prejšnji položaj delavcev se je docela izpremenil in nastala sta dva nova razreda:

I. Razred velikih kapitalistov, ki so že sedaj v vseh civiliziranih državah v posesti vseh življenjskih potrebščin, vseh za izdelovanje živih potrebnih surovin in inštrumentov (strojev, tovarov). To je razred buržujev ali buržoazija.

II. Razred onih, ki ničesar ne posedujejo in morajo prodajati delo buržujem, da dobe za preživljenje

zadostnih življenjskih potrebščin. Ta razred se imenuje razred proletarcev ali proletarijat.

5. Pod kakšnimi pogoji prodaja proletarec svojo delovno silo buržoaziji?

Delovna sila je blago in njena cena se določa po istih zakonih kot vsakemu drugemu blagu. Cena blagu pod vplivom velike industrije ali svobodne konkurence pa je v povprečju in vedno enaka produkcijskim stroškom delovne sile. Produkcijski stroški delovne sile pa znašajo ono množino življenjskih potrebščin, ki je potrebna, da ostane delavec za delo sposoben in da delovni razred ne izumre. — Delavec za svoje delo torej ne bo prejel več, kar je za ta namen potrebno. Cena delu ali mezda bo torej najnižje, minimum, kar se za življenje potrebuje. Ker pa so za obrate boljše, pa zopet slabjši časi, bo prejel delavec enkrat več, enkrat manj, pravtako, kot dobi fabrikant za svoje blago enkrat več enkrat manj. Kakor pa fabrikant povprečno za svoje blago ne dobi več kot svoje produkcijske stroške, prav tako delavec ne bo dobil ne več ne manj kot ravno ta minimum. Ta ekonomski zakon o delovni mezdji pa bo tem strožji, čim bolj se bo industrija polastila vseh strok.

S tem pa seveda organizacija občinskega socialnega skrbstva še daleko ne bo zaključena in odbor, ki se bavi z reorganizacijo mestne uprave, bo imel še mnogo, mnogo posla, preden bo uredil ljubljanski magistrat tako, kakor zahteva današnja doba.

Že zgoraj smo omenili (glej zadnjo št. „Zarje“), da posluje sedaj na magistratu nad dva ducata uradov, oddelkov, referatov itd., za katere niti imenovanje ni enotno, dočim izhajajo milijonska velemera s petimi, šestimi oddelki. Nedvomno je, da bo tudi sedanji odbor, ki se bavi z reorganizacijo magistrata, črtal vsaj dve tretjini teh uradov ter jih združil z drugimi ter tako pocenil in poenostavil sedanjo mestno upravo, ki je naravnost klasičen primer nesmotrene in birokratične administracije. Tako bi kot eminentno socialne ustanove spadale v okvir socialnega političnega urada še: stanovanjske barake, mestni pogrebni zavod, stanovanjski urad, mestni fizikat, gasilstvo, mestna zastavljavnica, mestna kopališča ter morda še ta ali druga institucija. Če bi pa postal s tem socialni urad preobširen, bi pa morda kazalo ustanoviti poseben višji organ, ki bi združeval v svojem okvirju ona podjetja, ki so v prvi vrsti socialne in šele v drugi vrsti tudi pridobitne institucije, kakor n. pr. pogrebni zavod, zastavljavnica, kopališča itd., ki jih je treba strogo ločiti od onih podjetij, ki so v prvi vrsti gospodarskega značaja (n. pr. elektrarna, plinarina, vodovod itd.) in šele v drugi vrsti socialnega. Pri vodstvu prvih bi morali odločevati predvsem socialni momenti, pri drugih pa seveda v prvi vrsti gospodarski, recimo morda celo trgovski, zato jih seveda ne gre tlačiti v eno vrečo. Tako bi se torej grupiralo vse občinsko socialno skrbstvo upravno v dva dela, to je:

1. v socialno politični urad z ubožnim, mladinskim, stanovanjskim, delavskim, pravovarstvenim, zdravstvenim, gasilskim in oddelkom ter

2. socialno gospodarski urad, ki bi vodil in upravljal zastavljavnico, pogrebni zavod, kopališča itd.

S tako upravno-tehnično organizacijo bi se dosedanja nepregledna raztresenost uredila preglednejše, smotrenejše, sistematičnejše, enostavnejše in cenejše, občinski svet bi se pa že zgolj s tem delom reorganizacije rešil lepega števila odsekov, v katerih se sedaj kar utaplja.

To je torej bilanca dosedanjega, komaj dobro polletnega dela sedanje večine ljubljanskega občinskega sveta in taki so splošni vidiki za najbližjo bodočnost. Kakor so stale stvari na ljubljanskem magistratu doslej in kakor stoji deloma še, je bilo najnujnejše urediti dosedanje upravno anarhijo mestnega socialnega skrbstva, roko v roki s tem je deloma že šla, deloma bo pa urejena s prihodnjim proračunom tudi finančna plat socialnega skrbstva in šele ko bodo rešene te stvari, bo mogoče misliti tudi na nove prepotrebne socialne ustanove, kakor n. pr. na veliko ljudsko kuhinjo, mestni mladinski dom („naprednjaki“ v 40 letih svojega gospodarstva niso preskrbeli niti ene sobe za otroke) itd. Da se preko noči ne zidajo palače, ve vsak otrok, toda vsak objektivni opazovalec sedanjega gospodarstva na častljivem ljubljanskem magistratu mora potrditi, da je storila sedanja večina ljubljanskega obč. sveta v devetih mesecih svojega hiševanja več, nego naše reakcionarno „napredništvo“ poprej v desetih in ugodnejših letih. To smotreno delo samo tudi dovolj jasno kvalificira infamne izpade revolverskega „naprednjakarskega“ tiska, plačanega od koruptnih bank proti sedanjemu občinskemu svetu. Žal le, da stoji tako velik del ljudstva še vedno pod tolikim vplivom sistematičnega zastrupljanja od strani cele povodnji teh „naprednih“ kloak in da smo tudi od naše strani morda doslej premalo energično zavračali podle laži, v katerih so naši „naprednjaki“ nedvomno najnaprednejši. —r—

Boj proti socialnemu zavarovanju.

Zadnjič smo objavili dolgo resolucijo glavne skupščine Zveze industrijev za Slovenijo. Iz resolucije je razvidno, kaj hočejo industriji in obrtniki, v kateri se pritožujejo nad bremenom socialnega zavarovanja, češ, da bo to uničilo industrijo in obrt.

Jadikovanje je, seveda neutemeljeno. Recimo, da prispevki za socialno zavarovanje znašajo okoli pet odstotkov produktivnih stroškov, je to v primeri minimalen prispevek, ki ne more ogroziti ne industrije ne obrti. Socialno zavarovanje je pa preračunano tudi na to, da prevzema mnogo stroškov, ki so bili prej naprtemi javni skrbi, tako da lahko trdimo danes, da mora delavstvo nositi mnogo stroškov potom socialnega zavarovanja, ki bi jih sicer morale nositi država in občine. Tu bi mogli govoriti prej o tem, da nalaga zakon o socialnem zavarovanju delavstvu mnogo bremen, ki jih je prej pokrivala davčna sila, kolikor je bil to slučaj, posest njih slojev. Delavec kot direktni interesent ima torej premalo pravic do dajatev zase, plačuje pa velik odstotek prispevkov v dobro podjetništva, če gledamo številke tako kakor to delajo podjetniki.

Napačna je res morda tehnična izvedba socialnega zavarovanja po ogrskem sistemu. Toda ta napaka ne utemeljuje boja proti socialnemu zavarovanju, ker bi morala vendar biti tendenca vsake moderne države, da skuša ustvariti razmere, v katerih je socialno vprašanje rešeno čim ugodneje za vse neimovite državljane. Te tendence pa glavna skupščina industrijev ni pokazala ter tudi vprašanja s te strani niti ventilirala ni.

Socialno zavarovanje je potrebno; potrebno je celo izpopolnitve, ne pa omejitve. Jasno je pa tudi, da industrija in obrt zaradi tega ne bosta napredovali, če se poslabša socialno zavarovanje, ker je predpo-

goj razvoju industrije in obrti tehnični napredek, moderna vršba in trgovska zmožnost. S tehničnim napredkom in trgovsko sposobnostjo se lahko dvigne produkcija in sorazmerno poceni, s socialnim zavarovanjem se pa zmanjšajo dajatve za javno preskrbo za bolnice, brezposelnost, bolezni, onemoglost, starost, kar pomeni za vse te podjetniške kroge, če bi imeli kaj uvidnosti, zopet le prihranek na davčnih dajatvah.

Ako omenimo še eno večjo napako socialnega zavarovanja bi bila ta, da se je uvedlo kapitalno kritje rent pri neugodnem in pokojninskem zavarovanju. Industriji in obrti pa tudi to ne škoduje prav nič.

Stvar je druga. Za ta zavarovanja je treba plačevati velike prispevke, rentniki pa danes nimajo ničesar od tega, ker gre 75% prispevkov v rezervo. Ako bi bilo uvedeno dokladno kritje, bi se prispevki urejevali po potrebi in rente lahko odmerjale višje po sredstvih. Ob sedanjem sistemu se pa zbira denar, za katerega se tepo razne banke, nalaga se v raznih investicijah in če vrednost denarja pade ali se kdo izmisli kdaj pozneje zopet na vojno, bodo šli ti kapitali v nič ali pa za vojna posojila, kakor se je to zgodilo med svetovno vojno. Delavstvo je znašalo v te fonde vinarje, ki so narasli na milijonske zneske, končno jih je pa požrl militarizem; invalidi in pa upokojenci pa trpe danes bedo in pomanjkanje.

Iz teh podatkov je razvidno povsem jasno, da vodijo podjetniki boj proti socialnemu zavarovanju in boj za denar, ki ga zbirajo ti zavodi, nikakor pa ne vodijo boja v interesu zavarovanja. »Jutro« piše mnogo o teh zadevah, toda ves boj gre le proti interesom zavarovancev.

Velika napaka se je napravila z zakonom tudi s tem, da se je uvedla

v odbore pariteta, to je polovica delodajalcev in polovico delojemalcev, da si mora zdrav razum dati spoznanje, da podjetniki ne morejo biti za izpopolnitev zavarovanja, pač pa so delojemalci tisti, ki imajo interes na zavarovanju in ki to zavarovanje vzdržujejo s svojimi prispevki. Danes pa imajo v socialnem zavarovanju odločilen vpliv podjetniki, ki zavarovanja ne marajo ter iščejo pota, kako bi se ga otresli ali pa ga dovedli do nepomembnosti.

V pariteti odborov vidimo največjo krivico, ker se je z njo izročilo zavarovanje neintersiramim podjetnikom v upravo, dočim pravi

interesenti delavci nimajo nikakršne odločilne besede v socialnem zavarovanju. Na te nedostatke smo opozarjali že pred uveljavljenjem zakona, toda vsi naši opomini so našli gluha ušesa.

Za delavstvo je jasno le eno stališče, ki ga zagovarja proletarijat po vseh drugih deželah, to je: **socialno zavarovanje je namenjeno delavcem in spada v upravo delavskih zastopnikov.** Dokler si delavstvo ne izbojuje te svoje pravice, tudi socialno zavarovanje ne more postati pravo socialno zavarovanje, ki bi odgovarjalo delavskim interesom.

Reakcija v Nemčiji.

Z neverjetno naslado poroča naše meščansko časopisje o dogodkih v Nemčiji. Tem hijenam je v zabavo, da nemško ljudstvo strada, da si mora pridobivati svoje življenske potrebščine s silo, da gladu umira, da nastajajo upori in poboji, kakor bi ne vedeli, da trpi narod danes še zaradi predvojne zločinske politike nemških kapitalistov, deloma pa tudi zaradi današnje politike nemškega kapitala. Nemški kapitalizem vodi boj zase in pri tem trpi narod; trpljenje naroda je pa evropski buržoaziji v naslado, ker nasiča nje živalske instinkte.

Tragedija nemškega naroda pomeni v zgodovini človeškega razvoja veliko reakcijo, ki jo pa presoja svetovni kapitalizem le s svojega sebičnega kapitalističnega stališča ter smatra, da si je z zmago nad Nemčijo utrdil svoje stališče. Tako sodijo to zgodovinsko tragedijo tudi vsi jugoslovanski meščanski »šmoki«, zato ne čitamo v njih niti besedice, ki bi osojala bestialno početje svetovnega kapitalizma in militarizma nad nemškim narodom.

V Nemčiji zmaguje očitno reakcija. Državna vlada, v kateri so sodelovali tudi socialni demokrati, ki so te dni izstopili iz vlade, ker večina ni hotela odpraviti izjemnega stanja in vpreči v reparacijske svrhe kapitaliste ter nima v tem pogledu nobene prave odločnosti. Nastopila je vlada proti Saksonski, nima pa poguma, da nastopi proti Bavarski, ki je očitno uporna ter pripravlja tla za upor, ki ga hoče izvesti z vojaško diktaturo. Ves boj je pa danes naperjen proti socialnim demokratom, ker se kapitalizem boji, da bi v slučaju, ako dobe socialisti odločilen vpliv, moral prevzeti na svoje rame dolžne reparacije, ki jih je tudi kapitalizem

sam zakrivil že s svojo predvojno politiko. Nacionalni šovinizem je tudi v Nemčiji danes zopet popolnoma v službi kapitalizma. To opaža že kanceler dr. Stresemann, zato je očitno tudi deloval v tem zmislu, da se izbeži socialnih demokratov v vladi ter omogoči sebi zblizanje z industriji in nacionalisti, ki tvorijo nemoteno že po celi Nemčiji močno utrjen kordon postojank, ki so pripravljene na nastop proti Berlinu in uvedbo diktature, pod katero bi nemški narod zopet kruto trpel in krvavel deloma zaradi sedanjih gospodarskih razmer deloma pa zaradi krutega terorizma, ki se ga bi ta reakcija nedvomno posluževala proti vsemu demokratično in svobodomiselnemu mislečemu prebivalstvu.

Velika antanta se pripravlja, da pošlje v Nemčijo vojaštvo, ki naj zastraži železnice. Ali bo imelo to vojaštvo še druge naloge, tega še niso povedali veliki diplomati. Z ozirom na to, da je takorekoč v Nemčiji državljanska vojna na pragu, se bo velika antanta najbrže omejila le na varstvo svojih interesov, dočim bo puščala boje in pokole med narodom razvoju samega, oziroma režimu, ki bo ob splošni zmedbi slučajno pridobil več vpliva in avtoritete.

Danes že lahko s pozitivnostjo trdimo, da je usoda nemškega naroda zapečaten, usoda, ki pomeni korak nazaj v črno reakcijo, dočim se bo brutalni kapitalizem spiril na razvalinah nekdanj tako evtočega razvoja nemškega naroda.

Le čudnemu slučaju ali izredni čuječnosti nemškega naroda bi bilo zahvaliti, ako bi tendenca, ki prevladuje sedaj v Nemčiji, krenila novo pot, pot svobode in demokratizma, kljub temu, da so na delu vse sile reakcije, da stro — marksizem.

Sloga proletarijata.

Proletarijat je smatral od nekdanj zvestobo do načel in solidarnost za najlepši čednosti delavskega pokreta. To svetinjo, zavest, smo čuvali do zadnjih let vsi, ki smo delali v socialističnem pokretu z neverjetno paznostjo ter tudi vzgajali sami sebe in organizacije v tem duhu. Zato smo imeli sicer majhno, vendar pa resno delavsko gibanje, ki ni štel po množicah, pač po svoji moralni sili, ki se je izražala tudi v organizacijah, če so razmere zahtevale, dovolj krepko. Sadvodi tega dela se kažejo še danes povsod, kjer se pojavi resen nastop socialistične stranke.

Med delavstvom samim, čujemo prav pogostoma resno zahtevo, da se že končno vendar napravi red in izvede složno delovanje v socialističnem pokretu. Vprašaj tovariša, sodelavca, pa ti vsak ogorčeno pove, da smatra za največji škandal, da ni med delavstvom sloge ter resignirano izjavlja, da se delavstvu še predobro godi, ker je tako trapasto, da nori za združbarji, namesto, da bi se združilo v močan socialistični pokret.

Tako sodbo imajo delavci vobče. Premalo pač delavstvo pazi na metode propagandističnega in organizatoričnega dela. Premalo si predoči, da je današnjih razmer v

proletarskih vrstah kriva metoda, ki krši medsebojno zaupanje. To kugo, ki so zanjo dostopni vsi oni, ki vidijo samo osebe, ne pa cilj, so zanesli v delavske vrste elementi, ki kot razredni bojovníki niso bili iskreni, ki niso skušali delati v pokretih z načeli, z razrednim bojem, ampak samo s svojo osebno avtoriteto, za katero so šli tudi v boj. Taki ljudje, ki nimajo načel, nimajo prepričanja, ne socialističnega znanja, morajo, ako se hočejo uveljaviti, voditi umazan osebni boj ali pa uganjati priskutno demagogijo s tem, da kradejo ugled in poštenje svojim sobojevnikom in delavskim zaupnikom.

Socialistični pokret pa ima kljub tem nedostatkem, ki se danes pojavljajo v njegovih vrstah, vendarle bodočnost, čim se dela za osvoboditev proletarijata loti z iskrenostjo delavstvo samo. V pokretu mora vladati načelna sloga, zaupnike med seboj in delavstvo z zaupniki morajo družiti načela in iskrena volja ter vztrajnost v boju za socialistično družbo.

Ljudje smo. Slabostim smo podvrženi; to prav dobro vemo. Toda smo pa tudi ljudje, ki imamo razum in nekaj kulture ter nekaj volje, obenem pa tudi spoznanje, da je le v slogi moč ter da more pravo

slogo obuditi in ohraniti med delavstvom le veliki interes delovnega ljudstva na izpremembi sedanje krivične človeške družbe. Prava sloga med razrednozavednim proletarijatom bo nastala šele takrat, ko ta interes vnikne v srca teptanega razreda v človeški družbi. Zaraditega pa more temeljiti pravo delo za socializem v prvi vrsti na spoznanju in načelnosti pristašev socialističnega pokreta.

Bojevniki, ki vedo, kaj hočejo, ne morejo nikdar odobravati, da niti upoštevati sedanjih metod, ki se sučejo okolo oseb, osebnosti in

drugih malenkosti, ki so le izrodki današnje družbe, negovane od te družbe v svrhu mešanja pojmov in jasnosti v razrednem boju.

Razredni proletarski pokret se mora torej postaviti na zdravo podlago samoraslosti, zavreči vse metode osebnih ambicij, postaviti na čelo svojega dela načela, program in cilj — socialistična družba. Vse drugo je balast, ki ovira delo in razkrajja sile delovnega razreda. Načelno čista stranka ne pozna takih boleznih in se razvija kot zdrav organizem. Samo to hočemo!

POLITIČNI PREGLED.

Nova iskra na Balkanu. Komaj nekaj tednov je minilo, ko je bil poravnani spor med Grčijo in Italijo zaradi umora razmejitvene komisije italijanske, že je nastal nov konflikt med Bulgarijo in Jugoslavijo. V Sofiji je napadla trojica neznancev podpolkovnika Krstiča, ki je tam jugoslovanski vojaški ataše. Zgodila se Krstiču ni velika nesreča, ker je dva napadalec prepodil že Krstičev sluga, tretji pa je hotel streljati na Krstiča, ko je ta odprl vrata, da pogleda, kaj pomeni ropot pred sobo. Napadalec je strel odpovedal, zato je napadalec Krstiča nabil s pištolo po glavi, nato pa tudi zbežal. Napad na atašea je kršitev mednarodnega prava in zasluži po veljavnih običajih obsodbo. O tem ni nikakršnega dvoma, ako hočemo biti pravični sedanjim mednarodnim dogovorom. Nekorektnost se je zgodila in za to nekorektnost kliče jugoslovanska vlada z energičnim ultimatom sofijsko vlado na odgovornost. Med zahtevami sta najobčutnejši te dve, da mora izkazati 250 bulgarskih vojakov vojaške časti jugoslovanski zastavi in država plačati posebno odškodnino. Kakšen namen je imel napad, še ni povsem jasno, nedvomno v tem slučaju gre za akt sovražstva do Jugoslavije, ki ji nacionalistični Bulgari ne morejo odpustiti nekdanjih vojaških pohodov. V Bulgariji so napete politične razmere. Sedanja vlada se komaj vzdržuje in ker je proti njej vsa nacionalistična javnost, v prvi vrsti Makedonci, bi bilo mogoče, da povzroči konflikt med Jugoslavijo in Bulgarijo najdalekosežnejše posledice. Protivladne stranke v Bulgariji bi lahko izrabile ultimati v agitacijske svrhe in skušale prisiliti vlado, da bi ultimatu ne ugodila, kar bi logično povzročilo pričetek vojnega stanja med obema državama. Ultimati v tej obliki in dokler dogodek še ni pojasnjen, more imeti le to posledico, da postanejo razmere med državama še neznosnejše, ki se lahko vsak dan prevrnejo v dejanske sovražnosti. S tega vidika je torej jugoslovanska diplomacija napravila prenapet korak, ker je dala povod za novo hujskanje na vojno, da bi se dal konflikt, čim se doženo vzroki atentata in krivci, rešiti mirno, brez groženj in brez poniževanja bratskega sosednjega naroda. S to afero se iznova razburja balkanska in evropska javnost, afera, ki bi utegnila povzročiti novo vojno na Balkanu, ki je prav nič ne potrebujemo.

Na ugledu smo pridobili. Napad neodgovornih elementov na vojaškega atašea naše vlade v Sofiji, podpolkovnika Krstiča je pomenil seveda nov „zapletljaj“ v zunanji politiki in dal naši zunanji politiki priliko, da se znova izkaže in pokaže svoje sposobnosti. Zgodovinska nota — po meščanski frazeologiji: v mirnem, spravljenem tonu držana —, sad dolgih posvetovanj po ministrstvih je v Bulgariji zalegla, v ostalem svetu pa izzvala splošno odobravanje, aplavz in občudovanje. Dinar je sicer nekoliko padel, pa kaj, kredit, dobljen s to noto tudi nekaj velja. Samo: včasih smo rekli, da ni posebno junaško in moško, kazati svojo moč nad oslabilim slabičem. In koliko časa bomo še trpeli, da se bodo tvegala življenja za take bagatele. Kaj bi rekli naši šovinisti, če bi Italija za-

htevala take kazni za to, če bi norci zažgali papirnato italijansko zastavo?

Se imamo denar. Denar za nepotrebne, neutemeljene avanture. Bolgarski konflikt je zahteval skoro celo mobilizacijo, vojaške transporte itd. Za vse je bilo denarja. Kadar pa terja obrtnik plačilo za državi storjeno delo, kadar zahteva uradnik višjo plačo, takrat pa denarja ni. Kaj čuda, če je kaos v državi vedno večji, življenje vedno neznosnejše.

Shod zaupnikov SLS se je vršil v Ljubljani dne 5. t. m., na katerem je imel dr. Korošec daljši govor o političnem položaju, v katerem pa ni razvil nikakršnih trdnih smernic o nadaljni politiki stranke. Govoril je o izdajstvu demokratov, o radikalih, o korupciji, o kuluku, o možnosti koalicije opozicijskih strank itd., ter razmotrival o posledicah, ki bi utegnile nastati ob tej ali oni taktiki. Konkretna izjava, ki jo je podal dr. Korošec je bila edino ta, da stranka vztraja na stališču avtonomije. Prav ničesar pa ni omenjal dr. Korošec o kombinacijah z Radičem in drugih eventualnostih, ki bi utegnile vplivati na razvoj v državi. Pričakovali smo minimalno to, da pove, kako si hoče stranka priboriti politično avtonomijo, po kateri poti hoče korakati za svojim ciljem, toda zaupniški zbor je ostal dolžan za odgovor. Splošni utisk zaupniškega sestanka je bil torej ta, da je SLS hotela z njim opraviti samo nekaj propagandističnega dela za svojo stranko, ne pa se posvetovati o smernicah svoje bodoče taktike.

„Jutro“ je bilo strogo centralistično, dokler so bili demokrati v vladi. Ko so demokrate izrinili radikali iz vlade, so postali „Jutrovci“ protirežimovci. Ker pa ta politika ni uspela, so zajokali, da bi vendar bilo treba nekaj avtonomije, ki se pa ne sme imenovati avtonomija, ampak le samouprava, ker je to skoro isto, kar zahtevajo klerikalci. Te dni so pa imeli klerikalci svoj zaupniški zbor, na katerem so ponavljali svoje avtonomistično stališče in „Jutro“ silno obžaluje, da so klerikalci tako trimasti, da ne uvidijo, kako pametna stvar bi bila široka samouprava. — In klerikalci odgovarjajo „Jutrovcem“, da jim ne zaupajo. — Pa so rešeni velikopotezni politični problemi naših meščanskih strank — kaj in kako bodo ravnale, pa same ne vedo.

Radičevega kurirja je policija ujela v Belem Monastiru ob ogrski meji. Pravi, da je imel pisma in važne dokumente za Radiča pri sebi. Samo radovedni smo še, kakšni so bili ti dokumenti in ta pisma, ker sicer še nič ne vemo.

Reško vprašanje je zopet za štirinajst dni popolnoma utonilo v raznih drugih senzacijah, ki jih vprizarjajo diplomati in »visoko« politično azurjene in izvežbane avtoritete in korporacije. — Za nas je pač vsaka malenkost — senzacija in v teh senzacijah kolebamo kakor muha v močniku. Kdaj bodo jugoslovanski političarji ločili probleme od komedij?

Mussolini je govoril o diktaturi. Rekel je, da je diktatura časih potrebna. Odreka pa parlamentu modernost in opravičenost do eksistence. Takrat, ko so snovali parlamente, ni bilo trgovskih zbornic, delavskih zbornic, sindikalističnih organi-

zacij in drugih podobnih združenj in družb. Tudi časopisja ni bilo. Mussolini pravi, da bere časopise ter da je v teh vse povedano in se mu zdi smešno, da je parlament, v katerem poslanci na dolgo in široko pripovedujejo to, kar je že čital v časopisu. Po njegovem mnenju je treba današnji parlamentarizem zameniti z boljšo parlamentarno obliko. — Iz vsega tega je razvidno, da namerava Mussolini parlament temeljito reformirati in zamenjati z interesnim zastopstvom potom stanovskih družb, kar bi pomenilo novo diktaturo gosposodarsko močnejših slojev. Da je Mussolinijev načrt tak, je verjetno, ker upa z njim okrepiti svojo diktaturo.

Položaj v Nemčiji je sicer neizpremenjen politično, beda pa povzročila vedno več izgrediv in nemirov, ki jih skušajo izrabljati nacionalisti in komunisti. Stresemannova vlada ne ve, kaj bi napravila, zlasti, ker se skoro vsa javnost upira, da bi se dovolil nacionalistom v vladi vpliv. Velika antanta zahteva razorožitev nacionalistov ter se pripravljala, da vojaško zasede važnejše položaje. Glede grožnje Bavorske, da koraka proti Berlinu v Nemčiji nimajo strahu in da so prepričani, da bi bila takemu poizkusu kos sama državna bramba, ki je pripravljena ob turinško-bavarski meji. Vobče se presoja položaj kot resen, vendar pa Ludendorfova akcija za vojaško diktaturo najbrže še ne bo takoj uspela, čeprav ga podpirajo deloma tudi industrijski krogi. Nemci so politično razvit narod. Politično življenje je opredeljeno, toda v tem kaosu se vse te politične stranke zlasti glede enotnosti države ne grupirajo enako. Socialisti so večinoma za enotnost države, so pa tudi po nekaterih pokrajinah za delitev Nemčije. Še bolj so v tem vprašanju zmedeni pojmi v meščanskih strankah in celo pri fašističnih nacionalistih. Največji zločin pa je, da so industriji v Poruhru ustavili skoro po vsem Poruhru obrat, tisti industriji, ki so ob času inflacije denarja silno obogateli, se izgovarjajo sedaj, da ne morejo obratovati.

Zaradi vseh teh razmer ne gre razvoj kritičnega stadija z mesta, dasi neznosne razmere postajajo hujše in hujše. Industrijci, ki se pogajajo za hrbotom vlade, so se s francoskimi kapitalisti znatno zblizali. Očividno je že tudi, da te dogovore podpira velika antanta celo proti volji Francije. Komisija velike antante za določevanje reparacijskih dajatev je imela sejo ter določila, da se to vprašanje končno reši na bodoči seji. Za Francijo je to presenečenje na eni strani, na drugi strani pa Francija, ki je bila ves čas superagresivna, ne more pričeti pogajanj z Nemčijo, ker se boji, da bi s tem pokazala svojo slabost.

Renska republika še vedno živi. Vrše se neprestano boji po posameznih krajih, vendar je prav verjetno, da se bo v tem neznosnem položaju, ki vlada tam, sesulo vse avtonomistično republikansko gibanje, zlasti, ker se Nemčija silno protivi temu, da bi izgubila bogato Porenje.

Nemškemu prestolonasledniku je dovolila nemška vlada, da se sme naseliti kot zasebnik v Šleziji na svojem posestvu. Velika antanta pa zahteva sedaj, da nemška vlada to dovoljenje preklic.

Puč na Bavarskem. Znani Hitler je nasilno strmoglavil bavarsko vlado. V novi vladi se nahaja tudi Ludendorf. Zdi se, da je bil državni komisar von Kahr v zvezi z desničarskimi pučisti. To je prvi večji uspeh nemških nacionalistov.

V Grčiji še ne bo republike. Tako pravi velika antanta, češ, da sedaj ni ugoden trenutek za izpremembo vladnega sistema. Na ta „blagohoten“ nasvet velike antante bodo ob priliki odgovorili tudi Grki, če danes še ne morejo.

Volitve na Anleškem bodo imeli spomladi 1924. Anglija namerava izpremeniti svojo gosposodarsko politiko, da se čimbolj emancipira. Ta smer se tiče ali svobodne trgovine ali pa visoke ceneške politike. Delavske stranke in liberalci so večinoma za svobodno trgovino. Prihodnje volitve se bodo vršile pod temi dvema gosposodarskimi gesli.

DNEVNE VESTI.

»Slovenski Narod« ima srbečico. Ta junak za plotom, sivolasi psevdonaprednjak, še ni preklekal laži o mestnem gospodarstvu, tudi še ni popravil poročila o požaru pri Rastoharju na Karlovski cesti, a ga kljub temu srbi koža enkrat za ušesi, enkrat na nosu, enkrat po rebrih, enkrat pa tudi tam, kamor bi se prav lepo prilegla brezovka. Ako »Slovenski Narod« ne pozna nobene padarja, ki bi utegnili to srbečico pregnati bolniku in mučniku »Slovenskemu Narodu«, bomo pa mi koga preskrbeli. Zdravilo za tako bolezen je jako enostavno, če je le padar nekoliko gibčen pa še to ni bogve kako nujno, ker je bolnik, ki ima v tem primeru srbečico, že ves naboglen, takorekoč v zadnjem stadiju marazma. Naj nam ne zameri gospod »Slovenski Narod«, če povemo to odkrito. Ako »Narod« ne bo nehal s svojimi pamfleti in pamphletiči proti občinskemu svetu, bomo poskrbeli za potrebno mazilo. Torej? Tudi mi znamo, če hočemo, tako kakor on!

Sprava? Radikali in stari demokrati so lasali nekoč drug drugega. Naenkrat pa je ta boj med obema strujama ponehal. To dokazuje, da so se pobotali. Ni pa nam znano, če so pogodbo notarsko legalizirali, niti ne vemo, če so se glede notarskih stroškov dovelj pogodili. Mor-da bodo stari zopet ukanjeni, tako kot pri skupščinskih volitvah.

Kdaj bo ljubljanski občinski svet ugodil »Slovenskemu Narodu«? »Narod« je nedavno zvedel, da je določil ljubljanski občinski svet stanovanjem v novih hišah take najemnine, da so za vsakogar nedosegljive in — lop po občinskem svetu. Sedaj pa je zopet zvedel — da so najemnine nizke, zato znova lop po občinskem svetu. Smešna je

ta taktika teh starinskih kolofoktarjev. Stvarnosti niso poznali, ko so sedeli na magistratu, stvarnosti ne poznajo v kritiki. Lajanje, bevskanje, to je njih in njihovih kompanjonov pasijon! Priznati pa moramo, da so za spoznanje boljši kot drugi. Narodovci so stari otroški, naivni in sila trapasti, tako da niti svojim neumnostim ne morejo slediti.

Ata »Narod« in mestno uradništvo. Politični kadavri okrog senilnega »Naroda« ne morejo reboleti, da ljubljanski magistrat ni več preskrbovalnica za odslužene njihove politične priganjaje, radi česar se zaletava v novoimenovano uradništvo, ki si ga je dovolil nastaviti sedanji občinski svet brez priporočilnih vizitk »Narodovih« advokatov in purgarjev. Pritožili so se baje celo pri deželni vladi. Za enkrat nam še ni znano, kaj jim je ta odgovorila, ugovorimo pa že sedaj glede socialnega urada, na katerega se ta izpad očividno nanaša, naslednje: Socialno političnega urada dosedanji »napredni« magistrat sploh poznal ni, zato ta mesta tudi niso mogla biti sistemizirana v pragmatiki. Ko je bil lansko pomlad ustanovljen ta oddelek, je bil občinski svet tako hitro razpuščen, da ga ni bilo mogoče organizirati ter že tedaj razpisati zanj potrebnih mest. To se je zgodilo šele letošnje poletje. Občinski svet je v redni svoji seji avilno sklenil razpis in s tem ta mesta sistemiziral ter jih po pravilnem natečaju tudi pravilno oddal, radi česar so vse lamentacije liberalnih starinov gola demagogija in eventualni ukrepi deželne vlade, če so se res izvršili v smislu »Narodove« notice, nezakoniti. Tolklo v vednost »Narodu«, deželni vladi — še to, da bodo ta mesta v pragmatiki, ki se izdeluje, predvidena.

Orjuna in senzacije. V pondeljek zvečer je bil v baru v restavraciji v Emoni tudi veliki župan dr. Lukan kot miren gost v večji družbi. Vince, posebno v barih, rado razburja živce. Ta nesreča se je zgodila dr. Cirmanu. V svoji nervoznosti, to večkrat napravi, kakor pripovedujejo ljubljanci, je začel izzivati velikega župana, ki je nekaj časa mirno poslušal Cirmanove neslanosti, a končno je vzrotil tudi dr. Lukan in nahrulil z lepimi priimki nervoznega bolnika, ki se je menda tudi zaradi svoje družbe zaletel v Lukana. Gospodje so se tudi nekoliko sprijeli in končno je bajl Cirman dobil zaradi svoje nadelžnosti še brco. Red so napravili stražniki. Ta prepriček je Orjuno tako navdušil, da je izdala posebno izdajo svojega glasila. Zdi se nam, da je v Ljubljani takih oštarijskih senzacij še več; dogajajo se vsak dan take vsakdanje malenkosti, ki jih ljubljanci radi pripovedujejo v družbah za zabavo, nikakor pa ne mislijo pri tem, da so taki dogodki resni, senzacije ali pa celo tako velike važnosti, da bi razburjale javnost. Dr. Cirman se je zaletel, ker je bil v taki družbi predolg v noč, da ga je v največji šlamastiki zapustila. Ej, taki dogodki so smešne malenkosti, ki velikih duhov in načel ne spravljajo iz ravnotežja, še najmanj pa jih povzročijo družbe, ki so znane kot izzivaške, ker potem so to le še — humoristične senzacije.

Dr. Fr. Plešič, znani demokratiški priganjač je napisal v najnovejšo številko belgrajske revije »Misao« naravnost ogaben članek, v katerem denuncira belgrajskim vladodržcem naše prve znanstvenike in kulturne delavce. Če je tak posel vreden univerzitetnega profesorja, naj premišljujejo njegovi zagrebški kolegi, za ljubljansko univerzo, na katero se hoče na vsak način pririti, se z njim gotovo ne bo kvalificiral.

Gosenčjo zalego imenuje »Jutro« nameščence socialnega zavarovanja. Pravi, da ta gosenčja zalega požre baje 5 milijonov na leto, kar je pa navadna nesramna laž. V tem znesku, ako je res tak, so zapopadeni tudi vsi upravni stroški za okrožni urad in 19 poslovalnic okrožnega urada. Demokratov takrat ni bilo nikjer, ko so ti nameščenci pod organizatoričnim vodstvom svoje uprave in ob deset do dvanajsturnem delavniku ustvarjali veliki zavod, ki šteje danes skoro 80.000 zavarovancev in nad 20.000 delodajalcev. Sad skoro triletnega dela z nadnaravnimi močmi je ta zavod, sedaj pa prihaja nesramno »Jutro« in trdi, da je to, kar je ustvarilo ta zavod, gosenčja zalega, ki žre. Opravičevati bi se bilo nespametno glede očitka; kdor pozna razmere, bo znal ceniti delo, znal pa tudi ceniti težkoče in uvidel namene te gospode, ki psuje in ponižuje na tak način nameščence socialnega zavarovanja. Na to nesramno izzivanje samo kratek odgovor. — Do take psovke so najmanj upravičeni »Jutrovcik«, ker zgodovina prevrata preveč jasno govori o njih raznih nacionalizacijah in kupčijah ter o tem, kako se je takrat izropalo narodno imetje brez dela z golo zlorabo javnega razpoloženja in navidezne oblasti. Ljudje, ki se sučejo okolo takega gosenčjega gnezda, ki mislijo tudi sedaj le na rop, naj lepo molče o gosenčji zalegi, o delavcih, ki so sodelovali pri ustvarjenju socialnega zavarovanja. Ljudje, ki so žrli in požrli brez dela narodno imetje, naj ne očitajo delavcem malenkostnih plač za naporno delo! Sicer pa obljubimo gospodom okolo »Jutra«, da jim morda v kratkem serviramo še eno lepo

stvar bolj detajlirano, da bo javnost lahko presodila, kje žre gosenčja zalega.

Po toči zvone. Službena pragmatika je uzakonjena. Uzakonjena z vsemi slabimi, uradniku sovražnimi in škodljivimi določili. Sedaj pa zborujejo v Beogradu uradniške organizacije, da prepričajo vlado, da je pragmatika slaba. Kaj ne vedo, da je režim hotel napraviti slabo pragmatiko. Tako pragmatiko, ki degradira uradnika, ki omogočuje režimu, da po mili volji odloča nad usodo uradnika in njegove družine. Zato bo ostalo brez uspeha tudi to zadnje, v mile prošnje izzvenelo zborovanje. Režim hoče uradnika-hlapca, ne pa uradnika-človeka. To je načelo one vlade, ki jo voli večini uradništvo.

Obrtno-nadaljevalne šole za vajence se odpro. Župan ljubljanski in občinski svet sta se nujno brigala za otvoritev obrtnih nadaljevalnih šol v Ljubljani. Demokratiško časopisje pa je med tem obrekovalo sedanji občinski svet, da se ne briga za obrtno nadaljevalno šolo za vajence, dasi je župan skliceval ankete interesentov in tudi osebno interveniral, toda interesenti, zlasti demokrati, so se oterali dolžnosti, zavlačevali stvar in končno deloma dali še nepovoljne odgovore, čeprav je mestna občina zagotovila sama znatno pomoč. Za obrtno-nadaljevalno šolo je sedaj obljubljeno delno prispevanje tudi od države. Obrtno-nadaljevalne šole se bodo otvorile, toda vprašanje pa s tem še ni rešeno, ker bo za te šole treba še prispevati, in sicer prihajajo tu v poštev razne interesirane korporacije in poklicne zadrage. Občina je storila s svoje strani vse, kar je mogla, sedaj naj pa store še korporacije, ki imajo večjo moralno dolžnost skrbeti za vzgojo obrtnega narasčajo kakor občina direktno. Vso to stvar bomo temeljito zasledovali in jo servirali javnosti tako kot je, da bomo s tem zavezali gobezdave jezike vsem tistim žurnalom, ki menijo, da bodo s pamfleti škodovali občinskemu svetu in občini na ugledu, ki vedno skuša izvesti vsa svoja podjetja in svoje naloge v čim splošnejšo korist občanarjev in občine.

Obrtno nadaljevalne šole za vajence v Ljubljani namerava otvoriti ljubljanska občina s 1. decembrom t. l. Interesente opozarjamo že danes na otvoritev teh šol.

Za obrtno nadaljevalne in trgovske šole v Sloveniji je finančni odbor dovolil 200.000 Din državne subvencije.

Narodna banka je sklepala o pomnožitvi krožečega papirnatega novca ter sklenila, da izdaje papirnatega denarja ne pomnoži. Na seji so rekli,

da je denarja dovelj, toda slabo se ta denar nalaga, zato ga primanjkuje. Minister financ zagovarja to stališče, meneč, da s tem očuva dinar pred novim padcem. Ta politika ima svoje dobro stran; deflacijska finančna politika bi bila v redu, toda v redu ni, da se ves kapital vlača na jug, dočim zaradi pomanjkanja denarja propada pri nas industrija in obrt ter da finančni ministri niti o samoobsebi umevnih plačilih za prečanske kraje noče ničesar slišati. Ob tej finančni politiki morajo obubožati in propasti gospodarsko naši kraji, kar se bo pokazalo v kratkem po raznih gospodarskih polomih, ki morajo slediti tej gospodarski politiki.

Povišanje vplačil za pokojninsko zavarovanje zasebnih nameščencev. »Uradni list« št. 99. objavlja uredbu ministra za socialno politiko, s katero se povišujejo vplačila za prispevke k pokojninskemu zavarovanju zasebnih nameščencev. Zavarovani prejemki znašajo od 1. januarja 1924. naprej v I. razredu 1800 dinarjev (dosedaj 150), v II. r. 3600 Din (300), v III. r. 5400 Din (600), v IV. r. 7200 Din (900), v V. r. 9000 Din (1200), v VI. r. 10.800 Din (1500), v VII. r. 12.600 Din (2250), v VIII. r. 14.400 Din (3000), v IX. r. 16.200 Din (3725) in v X. r. 18.000 Din (4500). Mesečne premije, ki jih morajo plačevati pokojninskemu zavodu službodajniki in nameščenci skupaj so povišane takole: V I. r. od 1,5 Din na 18 Din, v II. r. od 3 Din na 36 Din, v III. r. od 6 Din na 54 Din, v IV. r. od 9 Din na 72 Din, v V. r. od 12 Din na 90 Din, v VI. r. od 15 Din na 108 dinarjev, v VII. r. od 22,5 Din na 126 Din, v VIII. r. od 30 Din na 144 dinarjev, v IX. r. od 37,5 Din na 162 dinarjev in v X. plačilnem razredu od 45 Din na 180 Din.

V sodnih zaporih sede še vedno žrtve Trboveljske stavke. Kot morskaka se vleče preiskava proti sodrugom, ki so bili aretirani za časa rudarske stavke. Menda hoče režim na vsak način skonstruirati obtožbo in s tako konstruirano obtožbo utemeljiti obsodbo onih, ki jih je rudarsko delavstvo postavilo za zaupnike in zastopnike lačnega rudarskega delavstva. Proletarijat mora proti temu protestirati! Proletarijat se mora zavedati, da bo dobila naša justica apetit nad takimi procesi, če se proletarijat strnjanih vrst ne bo takemu reakcionarnemu postopanju uprl. Skupne protestne shode, sodrugi, da bo buržoazija videla, da je v vaših vrstah dovolj volje, da se nasilstva nad proletarijatom onemogočijo.

Socialistični Dunaj. Dve tretjini dunajskih volilev je pri zadnjih volitvah v dunajski občinski svet oziroma deželni zbor (Dunaj nam-

reč tvori pokrajino) volilo socialno-dem., kakor že zadnjič. Meščanske stranke se vprašujejo kako je to mogoče ter ugibajo, dasi je stvar povsem enostavna. Pred vojno je bil Dunaj krščanskosocialen. Dunajčani so vohče veseli ljudje, ki si niso delali velikih skrbi s politiko. Vendar je pa bilo razvito na Dunaju v meščanskih strankah, ki so se udeleževale politike, silno sovraštvo in boji so se vršili za malenkosti, dočim se ni nihče brigal za jedro komunalne politike, za dvig socialnega položaja dunajskega prebivalstva. Socialno-demokratični občinski svet se je pa lotil dela. Danes eeste v redu, tramvaj vozi in pospešuje promet v najlepšem redu, prej temne ulice so razsvetljene, uvedla se je izborna reformna ljudska šola, v ljudskih šolah dobivajo otroci knjige in zvezke brezplačno, za siromašne otroke so urejene dobre občinske kuhinje, otroke nadzorujejo šolski zdravniki, električna mestna železnica, ki je počivala več let, začne zopet obratovati. Poleg tega je občina ustanovila mnogo javnih kopališč, izvedla veliko stanovanjsko akcijo, gradi dunavsko pristanišče itd. Na Dunaju se danes ustanavlja mnogo tujezemskih podjetij, zlasti čehoslovaških in nemških, ki pospešujejo trgovino in oživljajo gospodarstvo. Dunajčani dobro vedo, kako težkih davčnih bremen so morali nositi, toda vidijo pa tudi uspehe, vidijo razvoj dobre gospodarske politike in vse to delo, ki je v interesu splošnosti tudi upoštevajo, vedo ceniti in zato so volili Dunajčani pri zadnjih volitvah socialnodemokratično. Izpočetka je bil občinski svet izpostavljen sovraštvu; danes Dunajčani spoštujejo socialistično večino v občinskem svetu. Dunajski župan postane s. Seitz Karl, bivši učitelj, ker je prejšnji župan Reumann zaradi starosti odklonil to mesto. Seitz je izvrsten sociolog in obenem diplomat, ki bo nedvomno uspešno nadaljeval započeto delo.

Odgovorni urednik Ignac Mihovec. — Izdajatelj in lastnik: Konzorc. »Zarje«. — Tiska tiskarna J. Blasnik naasl.

Špecialna mehanična delavnica za popravo pisalnih in računskih strojev. Najcenejše pisalne stroje dobite pri

Lud. Baraga, Ljubljana.

Šelenburgova ulica št. 6, I. nadstr. V zalogi prvovrstne barvne trakove, razmnoževalne barve, ogljeni papir, voščeni papir in vse druge v to stroko spadajoče potrebščine.

Priporočamo:

Izdelovalnico okvirjev za slike

Kongresni trg številka 19.

A. Babka Ljubljana

Kartonažno tovarno in knjigoveznico

Rimska cesta številka 13

Stavbeno podjetje

Inž. Dukič in drug

Ljubljana

Boharčičeva ulica št. 24.

JOSIP JUG

pleskar in ličar za stavbe, pohištvo in mostove

Ljubljana, Rimska cesta št. 16.

Specialni oddelek za sobo-, črkoslikarstvo ter ornamentiko in slikarstvo na steklo.

Moste-Ljubljana, Zaloška cesta št. 67.

Zadružna banka v Ljubljani

Brzjavni: Zadrubanka.

Aleksandrova cesta št. 5.

Telefon št. 367.

Vplačani kapital K 10,000.000.

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje